adalet

(ada:let), Arapça ʿadālet

1. isim Yasalarla sahip olunan hakların herkes tarafından kullanılmasının sağlanması, türe.

2. isim Hak ve hukuka uygunluk, hakkı gözetme: "Hiçbir kuvvet beni adaletin tecellisi için çalışmaktan menedemeyecektir." - Nazım Hikmet

3. isim Bu işi uygulayan, yerine getiren devlet kuruluşları: Suçlular adaletin pençesinden kurtulamazlar.

4. isim Herkese kendine uygun düşeni, kendi hakkı olanı verme, doğruluk:

"Germiyan'da Süleyman Şahımız adaletle hüküm sürer." - Feridun Fazıl Tülbentçi

2.2. Adalet العدالة

İnsan onurunun korunması ihtiyacından hukuki düzenlemeler ortaya çıkmıştır. İnsanlık, adaletle yönetilme arayışı içinde olmuş ve adalet, mülkün temeli kabul edilmiştir. Toplumda adaletin sağlanması için peygamberler gönderilmiştir. Allah (c.c.), insanların adalete uygun davranmasını istemiştir.

İslamın herkese eşit şartlarda uygulanmasını istediği adalet, bir ibadet gibi kabul edilmektedir. Toplumda sosyal hayatın güven içinde sürdürülmesi, haksızlıkların ortadan kaldırıldığı adalet anlayışı ile mümkündür. İslam, yöneticileri halka adil davranmakla sorumlu tutulmuş; yönetici seçiminde adalet, en önemli ölçütlerden biri sayılmıştır.

BİLGİ NOTU

Adalet, "davranış ve hükümde doğru olmak, hakka göre hüküm vermek, eşit olmak, eşit kılmak" gibi mânalara gelir. Yine aynı kökten "orta yol, istikamet, eş, benzer, misil, bir şeyin karşılığı" gibi mânalara gelen adl kelimesi, âdil ile eş anlamlı olup aynı zamanda Allah'ın (c.c.) isimlerinden (esmâ-i hüsnâ) biridir.

Mustafa Çağrıcı, "Adalet," DİA, I, s.341.

İslam, sağlam ve mutlu bir toplum kurulması için adaleti şart koşar. Kuran-ı Kerim'de fertlere, hâkimlere ve yöneticilere, adil olmaları emredilir[26]: **"Ey iman edenler, Allah için hakkı ayakta tutan (hâkimler, insanlar), adaletle şahitlik eden kimseler olun. Bir kavme olan kininiz sizi adaletsizliğe sevketmesin,..."**[27]; **"Ey iman edenler, adaleti titizlikle ayakta tutan hâkimler ve Allah için şahitlik eden kimseler olun. O hükmünüz ve şahitliğiniz velev ki kendinizin veya ana ve babalarınızın ve yakın hısımlarınızın aleyhine de olsun. İsterse onlar zengin veya fakir bulunsun. Çünkü Allah zengin ve fakir kişilerden ikisine de sizden daha yakındır. Artık siz haktan dönerek keyif ve hevanıza uymayın. Eğer dilinizi eğip büker (hakkı olduğu gibi söylemekten çekinir) veya (büsbütün ondan) yüz çevirirseniz şüphe yok ki Allah ne yaparsanız hakkıyla haberdardır."**[28]

İslam Kültür ve Medeniyetinde adalet mülkün temelidir. (Adalet Terazisi)

24 Ebû Davud, Kitabu'l-Melahim 17.
25 Muhammed Fuâd Abdülbâkî, Müttefekun Aleyh Hadisler, s. 506.
26 Kayaoğlu, İsmet, İslamda Adalet Mefhumu, AÜİFD., C 27, s.201-207, Ankara, 1986
27 Maide suresi, 8. ayet.
28 Nisa suresi, 135. ayet.

Hz. Peygamber (s.a.v.), insanlar arasında adaletin uygulanmasını her şeyden üstün tutmuştur. Hadis-i şerifte; *"Hiçbir gölgenin bulunmadığı bir günde Allah (c.c.), yedi zümreyi kendi (arşının) gölgesinde barındırır ki, bunların ilki adaletle hükmeden ve âdil davranan yöneticidir."*[29] buyurulmaktadır.

Allah (c.c.), insanların adalete uygun davranmasını isteyerek; **"Şüphesiz Allah, adaleti, iyilik yapmayı, yakınlara yardım etmeyi emreder; hayasızlığı, fenalık ve azgınlığı da yasaklar..."**[30] ifadesiyle adaleti temel esas olarak belirlemiştir.

29 Buhari, Ezan 36.
30 Nahl suresi, 90. ayet.
31 Nisa suresi, 58. ayet.
32 Buhari, İlim 2

